

IV. 5. INSEKTENWANDELING TE SINT JOB.

Op zondag 23 juni 1991, wandelden wij, onder leiding van de heer Marcel Claes, voor de eerste keer op het domein van het Christus Koning Instituut te Sint Job (UTM hok ES98).

Marcel Claes, opziener van het ongeveer 37 ha grote domein, dat grotendeels bestaat uit naaldbos op zandgrond, leidt het groepje van 12 wandelaars langs de interessantste plekjes. Voorbij de "stallen" vinden we vrij talrijk boskakerlakken *Ectobius sp.*.

We onderzoeken, met weinig succes trouwens, de ingang van enkele konijnepijpen. Een regenbuitje verfrist het bos. We nemen wat oude berkezwammen mee, voor het *Diaperis boleti* Lnb. experiment, weet U het nog? En ontdekken de mierkever *Clerus formicarius* Linn. onder de schors van een afgestorven pijnboom.

Op het einde van de wandeling krijg ik van Marcel Claes een aantal vogelnesten:

- 1 nest zwartkopgrasmus *Sylvia atricapilla*
Brasschaat 23.06.91 (1)
- 1 nest pimpelmees *Parus caeruleus*
Sint-Job 23.06.91 (2)
- 3 nesten koolmees *Parus major*
Sint-Job 23.06.91 (3)

(1) natuurlijk nest

(2)&(3) nesten uit nestkastjes

De nesten zijn, per vogelsoort, luchtdicht in plastic zakken verpakt, om uitdroging te voorkomen. Wat direct opvalt: in zak (3) zitten grote vliegen en grote kevers (doodgraver *Necrophorus vespillo*).

Op 26 juni 1991 ontvang ik van Marcel Claes een sympathieke brief waarin hij de Antwerpse Vereniging voor Entomologie V.Z.W. de toelating geeft om op het domein entomologisch onderzoek te verrichten. Zodoende kunnen wij het domein van het Christus Koning Instituut te Sint Job toevoegen aan de lijst van Antwerpse biotopen waar de vereniging inventarisatiewerk kan doen.

Een tweede interessante mogelijkheid tot onderzoek wordt ons ook door Marcel Claes geboden: onderzoek van het voorkomen van insecten in vogelnesten. Op het einde van het broedseizoen worden vele nestkastjes voor onderhoudswerken verzameld. De nesten worden dan verwijderd en weggesmeten. Die nesten worden nu ter beschikking gesteld voor verder entomologisch onderzoek. Om U een beetje smaak te doen krijgen, volgt hier het voorlopig resultaat van het onderzoek van de vijf aan mij bezorgde vogelnesten.

Onderzoeksmethode:

1. vooronderzoek: nest in groot wit foto ontwikkelbad uiteen rafelen. De gevonden insecten met insectenpincet vangen en in fixeervloeistof volgens [Gisin] doen. Na enkele dagen fixeren, de dieren overbrengen in ethanol 90%.

2. detailonderzoek: rest van nest in Berlese trechter, om de micro-arthropoda te verzamelen. Ik maak mijn Berlese trechters van wegwerp plastic "Spa" flessen. fig.1.

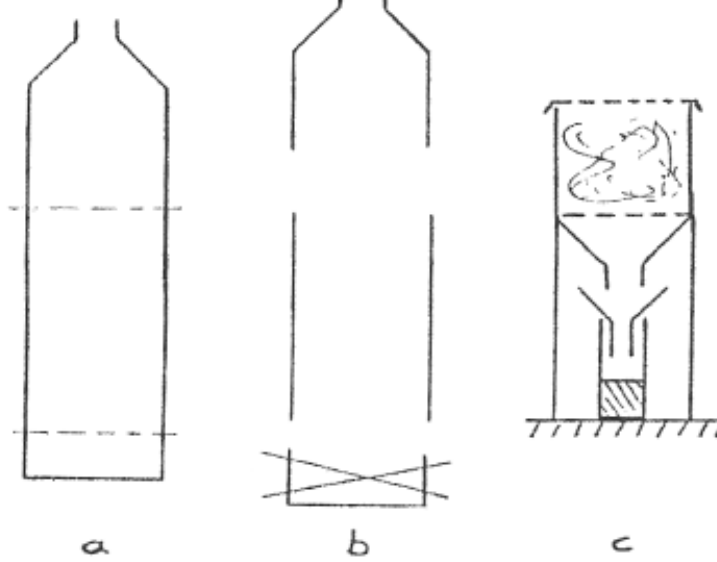

Fig. 1. Berlese trechter.

Voorlopige inventaris : (de kevers en vliegen dienen nog gede-
termineerd te worden)

(1) : mospissebed *Philloscia muscorum* , larven van twee
soorten kevers, twee soorten Collembola;

(2) : blauwe vlieg, met poppen en larve, een kort-
schildkever, nog een kever, twee exemplaren van een grote
spin *Dysdera crocata*, veel vlooien *Ceratophyllus sp.*, een
zeer talrijk voorkomende keverlarve, een mug-vliegje, een
kleine vlieg, een zwarte pop van een kever;

(3) : vier doodgravers *Necrophorus vespillo*, vliegen en
poppen, oorwormen *Forficula auricularia*, kever met larven,
een rups, een koolmezelijkje (wat het voorkomen van de dood-
gravers verklaart) met ring 32V38359 / BRUXELLES / 4-MUSEUM,
en 2 eieren van de koolmees.

Fig. 2. *Entomobrya nivalis* (2mm)

De Collembola uit nest (1)
heb ik met [Gisin] op naam
gebracht. Het betreft twee nauw
verwante soorten uit de familie
Entomobryidae. Drie exemplaren
Entomobrya nivalis Linnaeus 1758
van 1,7 mm (zie fig. 2 en 3 naar
[Gisin]) en één exemplaar *Ento-
mobrya multifasciata* Tullberg
1871 van 2 mm (zie fig. 4 naar
[Gisin]). De lichaamskleur is wit

tot geel, het pigment van de tekening op de rug violet of
blauw. De antennes zijn licht violet, de twee laatste leden
donkerder.

het onderscheid tussen de twee soorten, wordt bepaald door het verschil in het vlekken patroon op de rug. [Gisin] merkt echter op dat in Noord-Amerika populaties gevonden zijn met alle mogelijke overgangen tussen *Entomobrya nivalis* en *Entomobrya multifasciata*, zodat

Fig.3. *Entomobrya nivalis* (2mm)

Fig.4. *Entomobrya multifasciata* (2mm)

zij ofwel misschien tot éénzelfde soort dienen gerekend te worden, ofwel zo nauw met elkaar verwant zijn dat zij zeer gemakkelijk kunnen kruisen, wat de determinatie moeilijker maakt.

Al met al een wandeling met interessante mogelijkheden. We gaan deze wandeling zeker in ons activiteiten programma vast opnemen.

Referentie

- [Gisin]. Collembolenfauna Europas, H. Gisin, Musée d'Histoire Naturelle. Genève, 1960.

Frans Janssens